Zbiór Orzeczeń

WYROK SĄDU (piąta izba)

z dnia 12 grudnia 2018 r.*

Konkurencja – Porozumienia, decyzje i uzgodnione praktyki – Telewizyjna działalność nadawcza – Decyzja uznająca zobowiązania za wiążące – Wyłączność terytorialna – Ocena wstępna – Skutek dla zobowiązań umownych osób trzecich – Proporcjonalność

W sprawie T-873/16

Groupe Canal+ SA, z siedzibą w Issy-les-Moulineaux (Francja) reprezentowana przez P. Wilhelma, P. Gassenbacha i O. de Juvigny'ego, avocats,

strona skarżąca,

popierana przez

Republikę Francuską, reprezentowaną przez D. Colasa, J. Bousin, E. de Moustier oraz P. Dodellera, działających w charakterze pełnomocników,

przez

Union des producteurs de cinéma (UPC), z siedzibą w Paryżu (Francja), reprezentowaną przez É. Lauvaux, avocat,

przez

C More Entertainment AB, z siedzibą w Sztokholmie (Szwecja), reprezentowaną przez adwokatów L. Johanssona i A. Acevedę,

oraz przez

European Film Agency Directors – EFADs, z siedzibą w Brukseli (Belgia), reprezentowaną przez O. Sasseratha, avocat,

interwenienci,

przeciwko

Komisji Europejskiej, reprezentowanej przez A. Dawesa, C. Urracę Caviedesa oraz L. Wildpanner, działających w charakterze pełnomocników,

strona pozwana,

popieranej przez

* Język postępowania: francuski.

Bureau européen des unions de consommateurs (BEUC), z siedzibą w Brukseli (Belgia), reprezentowane przez A. Fratini, avocat,

interwenient,

mającej za przedmiot oparte na art. 263 TFUE żądanie stwierdzenia nieważności decyzji Komisji C(2012) 9635 z dnia 26 lipca 2016 r., dotyczącej postępowania przewidzianego w art. 101 TFUE oraz w art. 53 porozumienia EOG (sprawa AT.40023 – Transgraniczny dostęp do telewizji kodowanej), która nadaje moc wiążącą zobowiązaniom zaproponowanym przez Paramount Pictures International Ltd i Viacom Inc., w ramach umów licencyjnych dotyczących treści audiowizualnych zawartych z Sky UK Ltd oraz Sky plc,

SĄD (piąta izba),

w składzie: D. Gratsias (sprawozdawca), prezes, A. Dittrich i I. Ulloa Rubio, sędziowie,

sekretarz: M. Marescaux, administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 14 września 2018 r.,

wydaje następujący

Wyrok

Okoliczności powstania sporu

1 W dniu 13 stycznia 2014 r. Komisja Europejska wszczęła dochodzenie dotyczące ewentualnych ograniczeń świadczenia usług telewizji kodowanej w ramach umów licencyjnych zawartych między sześcioma amerykańskimi wytwórniami filmowymi a wiodącymi nadawcami telewizji kodowanej w Unii Europejskiej.

2 W dniu 23 lipca 2015 r. Komisja skierowała do grupy Paramount Pictures International Ltd, z siedzibą w Londynie (Zjednoczone Królestwo), i Viacom Inc., z siedzibą w Nowym Jorku (Stany Zjednoczone) – spółki dominującej względem pierwszej z wymienionych spółek (zwanych dalej łącznie „grupą Paramount"), pismo w sprawie przedstawienia zarzutów. W piśmie tym Komisja przedstawiła wstępną ocenę zgodności niektórych postanowień umów licencyjnych, jakie grupa Paramount zawarła ze Sky UK Ltd i Sky plc (zwanymi dalej łącznie „grupą Sky"), z art. 101 TFUE i art. 53 Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym (EOG).

3 W ramach prowadzonego dochodzenia Komisja skoncentrowała się na dwóch powiązanych ze sobą postanowieniach umów licencyjnych. Pierwsze z postanowień miało na celu zakazanie grupie Sky pozytywnej odpowiedzi na spontaniczne zainteresowanie odbiorców zamieszkujących na terytorium EOG, lecz poza obszarem Zjednoczonego Królestwa i Irlandii, zawarciem umów na świadczenie usług rozpowszechniania programów telewizyjnych lub ograniczenie jej swobody w tym zakresie. Drugie z tych postanowień wymagało od grupy Paramount, by w ramach umów zawieranych przez nią z nadawcami z siedzibą w EOG, ale poza obszarem Zjednoczonego Królestwa, zakazywała tym ostatnim pozytywnej odpowiedzi na spontaniczne zainteresowanie odbiorców zamieszkujących na terytorium Zjednoczonego Królestwa lub Irlandii zawarciem umów na świadczenie usług rozpowszechniania programów telewizyjnych lub ograniczała ich swobodę w tym zakresie.

4 Wydaną w dniu 24 listopada 2015 r. decyzją funkcjonariusza ds. przesłuchań prowadzącego postępowania w dziedzinie konkurencji Groupe Canal+ została dopuszczona do udziału toczącej się procedurze jako inna osoba zainteresowana, w rozumieniu art. 13 ust. 1 rozporządzenia Komisji (WE) nr 773/2004 z dnia 7 kwietnia 2004 r. odnoszącego się do prowadzenia przez Komisję postępowań zgodnie z art. [101 i 102 TFUE] (Dz.U. 2004, L 123, s. 18).

5 Pismem z dnia 4 grudnia 2015 r., zatytułowanym „Informacje w przedmiocie charakteru i celu procedury prowadzonej na podstawie art. 13 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 773/2004", Komisja poinformowała stronę skarżącą w szczególności o ocenie prawnej dotyczącej stosowania art. 101 TFUE, ocenie okoliczności faktycznych sprawy oraz swych wstępnych wnioskach w tym zakresie. Zgodnie z przytoczonymi wnioskami wstępnymi Komisja miała zamiar przyjąć decyzję, której adresatem miała być grupa Sky oraz każda z wytwórni filmowych objętych zakresem dochodzenia Komisji, w wyniku którego stwierdzono naruszenie art. 101 TFUE i art. 53 porozumienia EOG – nakładającą na nie grzywny oraz nakazującą zaprzestania naruszenia i powstrzymania się od wszelkich działań mogących mieć taki sam bądź podobny cel lub skutek.

6 W dniu 15 kwietnia 2016 r. grupa Paramount przedstawiła – zgodnie z art. 9 rozporządzenia Rady (WE) nr 1/2003 z dnia 16 grudnia 2002 r. w sprawie wprowadzenia w życie reguł konkurencji ustanowionych w art. [101 i 102 TFUE] (Dz.U. 2003, L 1, s. 1 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 8, t. 2, s. 205) – propozycję zobowiązań uwzględniających wyrażone przez Komisję zastrzeżenia w dziedzinie konkurencji. Zgromadziwszy uwagi innych zainteresowanych osób, w tym strony skarżącej, Komisja przyjęła w dniu 26 lipca 2016 r. decyzję dotyczącą postępowania przewidzianego w art. 101 TFUE oraz w art. 53 porozumienia EOG (sprawa AT.40023 – Transgraniczny dostęp do telewizji kodowanej) (zwaną dalej „zaskarżoną decyzją").

7 Z art. 1 zaskarżonej decyzji wynika, że zobowiązania wymienione w załączniku do tej decyzji są wiążące dla grupy Paramount, jej następców prawnych oraz jej spółek zależnych przez okres pięciu lat od daty doręczenia niniejszej decyzji.

8 Punkt pierwszy, akapit dziewiąty załącznika do zaskarżonej decyzji dotyczy różnych typów postanowień umownych będących przedmiotem postępowania (zwanych dalej „istotnymi postanowieniami"). Z jednej strony – jeżeli chodzi o transmisję satelitarną – przedmiotem postępowania było po pierwsze, postanowienie, zgodnie z którym odbiór poza obszarem objętym umową licencyjną (overspill) nie stanowi naruszenia zobowiązań umownych przez nadawcę, jeżeli świadomie nie wyraził na to zgody, a po drugie – postanowienie, zgodnie z którym odbiór programów na obszarze objętym umową licencyjną nie stanowi naruszenia umowy przez grupę Paramount, jeśli nie wyraziła ona zgody na udostępnianie na tym obszarze dekoderów przez osoby trzecie. Z drugiej strony, jeżeli chodzi o transmisję przez internet, przedmiotem postępowania było po pierwsze, postanowienie wymagające od nadawców uniemożliwienia pobierania lub strumieniowego przesyłania (streamingu) treści audiowizualnych poza obszarem objętym umową licencyjną, a po drugie, postanowienie, zgodnie z którym odbiór [treści audiowizualnych] przez Internet (Internet overspill) na obszarze objętym umową licencyjną nie stanowi naruszenia umowy przez grupę Paramount, jeżeli zobowiązała ona nadawców do stosowania technologii uniemożliwiających taki odbiór, i po trzecie, postanowienie, zgodnie z którym odbiór przez internet treści audiowizualnych poza obszarem objętym umową licencyjną nie stanowi naruszenia umowy przez nadawcę, jeśli stosuje on technologie uniemożliwiające taki odbiór.

9 Z pkt 1 akapit trzeci załącznika do zaskarżonej decyzji wynika, że termin „zobowiązania nadawcy" dotyczy istotnych postanowień umownych lub równoważnych postanowień umownych zakazujących nadawcy odpowiadać na spontaniczne zainteresowanie ze strony odbiorców zamieszkujących na terytorium EOG, ale poza obszarem, na którym nadawca korzysta z prawa do rozpowszechniania [programów telewizyjnych]. Odpowiednio pojęcie „zobowiązania grupy Paramount" oznacza istotne postanowienia umowne lub równoważne postanowienia umowne wymagające od grupy Paramount

zakazania nadawcom telewizji kodowanej z siedzibą w EOG, ale poza obszarem, na którym nadawca korzysta z wyłącznego prawa, odpowiadać na spontaniczne zainteresowanie ze strony odbiorców zamieszkujących na tym obszarze.

10 Zgodnie z pkt 2 załącznika do zaskarżonej decyzji od daty doręczenia zaskarżonej decyzji grupa Paramount jest związana rozmaitymi zobowiązaniami. Przede wszystkim grupa Paramount nie będzie zawierać, przedłużać ani rozszerzać zakresu stosowania istotnych postanowień umownych w ramach umów licencyjnych, takich jak zdefiniowane w tym załączniku (pkt 2.1). Następnie, co się tyczy istniejących umów licencyjnych dotyczących produkcji kodowanych programów telewizyjnych (existing Pay-TV Output Licence Agreements), grupa Paramount nie będzie dochodzić na drodze sądowej realizacji zobowiązań nadawców programów telewizyjnych [pkt 2.2 lit. a)]. W odniesieniu do tych samych umów grupa Paramount nie będzie realizować ani dochodzić – w sposób bezpośredni lub pośredni – realizacji „zobowiązań grupy Paramount" [pkt 2.2 lit. b)]. Wreszcie grupa Paramount złoży oświadczenie grupie Sky w terminie dziesięciu dni od daty doręczenia zaskarżonej decyzji, a wszystkim pozostałym nadawcom programów telewizyjnych z siedzibą w EOG w terminie miesiąca od daty jej doręczenia, że nie będzie dochodzić na drodze sądowej realizacji istotnych postanowień umownych nadawców programów telewizyjnych (pkt 2.3).

11 Strona skarżąca zawarła z grupą Paramount umowę licencji na produkcję kodowanych programów telewizyjnych (Pay Television Agreement), która weszła w życie w dniu 1 stycznia 2014 r. (zwaną dalej „umową z dnia 1 stycznia 2014 r."). Artykuł 12 tej umowy przewiduje, że obszar obowiązywania umowy dzieli się na obszary „podlegające wyłączności", odnoszące się w szczególności do Francji, i na obszary „niepodlegające wyłączności", odnoszące się do Mauritiusa. Artykuł 3 umowy z dnia 1 stycznia 2014 r. przewiduje, że grupa Paramount nie będzie wykonywać praw do retransmisji programów telewizyjnych oraz nie będzie upoważniać osób trzecich do wykonywania tych praw na obszarach podlegających wyłączności. Załącznik A.IV do tej umowy precyzuje natomiast zobowiązania strony skarżącej w zakresie stosowania technologii filtrowania geograficznego, uniemożliwiających rozpowszechnianie/retransmisję programów telewizyjnych poza obszarem objętym licencją.

12 Pismem z dnia 25 sierpnia 2016 r. grupa Paramount doręczyła stronie skarżącej oświadczenie dotyczące jej zobowiązania, o którym mowa w pkt 2.2 lit. a) załącznika do zaskarżonej decyzji (zob. pkt 10 powyżej), potwierdzając tym samym, że nie zamierza dochodzić na drodze sądowej realizacji istotnych postanowień umownych przez nadawców programów telewizyjnych oraz że zwalnia tychże nadawców z wszelkich wynikających stąd zobowiązań. Grupa Paramount dołożyła również wszelkich starań, by wyjaśnić w tym samym piśmie, że termin „zobowiązania nadawcy" ma takie samo znaczenie jak analogiczne pojęcie użyte w załączniku do zaskarżonej decyzji. Pismem z dnia 14 października 2016 r. strona skarżąca odpowiedziała na wyżej wymienione pismo, podkreślając, że zobowiązania podjęte w ramach postępowania toczącego się wyłącznie z udziałem Komisja i grupy Paramount nie mogą być podstawą wysuwanych wobec niej roszczeń.

Przebieg postępowania i żądania stron

13 Pismem złożonym w sekretariacie Sądu w dniu 8 grudnia 2016 r. strona skarżąca wniosła niniejszą skargę.

14 Postanowieniem z dnia 13 lipca 2017 r. Groupe Canal+/Komisja (T-873/16, niepublikowanym, EU:T:2017:556), Bureau européen des unions de consommateurs (BEUC) (europejskie biuro federacji konsumentów) zostało dopuszczone do sprawy w charakterze interwenienta popierającego żądania Komisji. Tym samym postanowieniem Union des producteurs de cinéma (UPC), European Film Agency Directors (EFADs) oraz C More Entertainment AB zostały dopuszczone do postępowania w charakterze interwenientów popierających żądania strony skarżącej. Ponadto postanowieniem przewodniczącego piątej izby Sądu z dnia 13 lipca 2017 r. Republika Francuska została dopuszczona do postępowania w charakterze interwenienta popierającego żądania strony skarżącej.

15 W dniu 2 maja 2018 r. w ramach środków organizacji postępowania strona skarżąca została wezwana do udzielenia odpowiedzi na pisemne pytanie Sądu, do czego skarżąca zastosowała się w dniu 15 maja 2018 r.

16 Strona skarżąca oraz C More Entertainment wnoszą do Sądu o:

– stwierdzenie nieważności zaskarżonej decyzji;

– tytułem żądania ewentualnego, stwierdzenie nieważności zaskarżonej decyzji w zakresie, w jakim dotyczy rynku francuskiego oraz umów wiążących stronę skarżącą;

– obciążenie Komisji kosztami postępowania.

17 Republika Francuska wnosi do Sądu o stwierdzenie nieważności zaskarżonej decyzji.

18 UPC wnosi do Sądu o:

– stwierdzenie nieważności zaskarżonej decyzji;

– tytułem żądania ewentualnego, stwierdzenie nieważności zaskarżonej decyzji w zakresie, w jakim dotyczy rynku francuskiego;

– obciążenie Komisji kosztami postępowania.

19 EFADs wnosi do Sądu o:

– stwierdzenie nieważności zaskarżonej decyzji;

– tytułem żądania ewentualnego, stwierdzenie nieważności zaskarżonej decyzji w zakresie, w jakim dotyczy rynku francuskiego, umów wiążących stronę skarżącą oraz umów zawartych z nią w przyszłości;

– obciążenie Komisji kosztami postępowania.

20 Komisja wnosi do Sądu o:

– oddalenie skargi;

– obciążenie strony skarżącej, Republiki Francuskiej, EFADs, UPC i C More Entertainment kosztami postępowania.

21 BEUC wnosi do Sądu o:

– oddalenie skargi;

– obciążenie strony skarżącej kosztami postępowania.

Co do prawa

Uwagi wstępne

22 W uzasadnieniu skargi strona skarżąca podnosi cztery zarzuty, dotyczące, po pierwsze, oczywistego błędu w ocenie zgodności istotnych postanowień umownych z art. 101 TFUE i skutków nałożonych zobowiązań, po drugie, naruszenia art. 9 rozporządzenia nr 1/2003 w odniesieniu do określenia obaw wynikających z nałożonych zobowiązań, po trzecie – naruszenia zasady proporcjonalności i po czwarte – nadużycia władzy.

23 Jak to zostało przedstawione w pkt 11 powyżej, strona skarżąca zawarła z grupą Paramount umowę na rozpowszechnianie programów telewizyjnych, mianowicie umowę z dnia 1 stycznia 2014 r., która zawierała postanowienia umowne, równoważne z istotnymi postanowieniami. W istocie, jak wskazała strona skarżąca w odpowiedzi na środek organizacji postępowania, zobowiązanie grupy Paramount, by zakazać nadawcom z siedzibą w EOG, ale poza obszarem, na którym strona skarżąca korzystała z wyłącznych praw [do rozpowszechnia programów telewizyjnych] dokonywania biernej sprzedaży usług na tych obszarach, wynikało z art. 2 i 3 tej umowy. Z postanowień tych wynika w szczególności, że grupa Paramount udzieliła stronie skarżącej wyłącznej licencji na rozpowszechnianie rozmaitych programów telewizyjnych, że wszelkie uprawnienia, które nie zostały wyraźnie określone, pozostają po stronie grupy Paramount oraz że zobowiązuje się ona, że nie będzie wykonywać lub zezwalać dowolnej osobie trzeciej na wykonywanie tych uprawnień na obszarach, na których strona skarżąca korzysta z wyłącznych praw. Wynika stąd, że w zakresie, w jakim od każdej osoby trzeciej wymaga się uzyskania wyraźnego zezwolenia ze strony grupy Paramount w celu wykonywania rozpatrywanych uprawnień, zobowiązanie do nieudzielania takiego zezwolenia, jakie grupa Paramount powzięła w tym zakresie wobec strony skarżącej, jest równoznaczne ze „zobowiązaniami grupy Paramount", opisanymi w pkt 9 powyżej.

24 Wykonując swe zobowiązanie wynikające z zaskarżonej decyzji, grupa Paramount powiadomiła stronę skarżącą o swej decyzji o odstąpieniu od dalszego dochodzenia realizacji przez nią „zobowiązań nadawcy" oraz odstąpieniu od realizacji jej zobowiązań tak długo, jak mają zastosowanie zobowiązania, które stały się wiążące na mocy zaskarżonej decyzji. Jak zostanie to wyjaśnione bardziej szczegółowo w pkt 95 poniżej, takie działanie ze strony grupy Paramount w odniesieniu do wszystkich jej kontrahentów w EOG oznacza, że nie przestrzega ona dłużej swoich zobowiązań wobec strony skarżącej, wynikających z art. 2 i 3 umowy z dnia 1 stycznia 2014 r., a polegających na niewyrażaniu zgody, by jej kontrahenci odpowiadali na spontaniczne zainteresowanie ze strony odbiorców zamieszkujących na obszarze, na którym strona skarżąca korzysta z wyłącznego prawa [rozpowszechniania programów telewizyjnych].

25 W konsekwencji na sytuację prawną strony skarżącej oddziaływał fakt realizacji przez grupę Paramount zobowiązania, które nałożyła na tę spółkę Komisja w zaskarżonej decyzji. Ze względu na fakt, że strona skarżąca została dopuszczona do udziału w postępowaniu administracyjnym w charakterze innej zainteresowanej osoby i złożyła na podstawie dokumentu przekazanego przez Komisję swoje uwagi w tym zakresie (zob. pkt 4 i 5 powyżej), należy stwierdzić, iż ma on legitymację procesową do wniesienia skargi na zaskarżoną decyzję (zob. podobnie wyrok z dnia 29 czerwca 2010 r., Komisja/Alrosa, C-441/07 P, EU:C:2010:377, pkt 90; z dnia 15 września 2016 r., Morningstar/Komisja, T-76/14, EU:T:2016:481, pkt 31–34), czego ponadto nie kwestionuje Komisja.

26 Chociaż prawdą jest, że oddziaływanie [zaskarżonej decyzji] na stronę skarżącą wyposaża ją w legitymację procesową do wniesienia skargi na tę decyzję, nie zmienia to faktu, że ocena tego, czy strona skarżąca prawidłowo opisała dokładne skutki, jakie wywołuje względem niej ta decyzja, należy do istoty sprawy.

27 Skarga podnosi w tym względzie zasadnicze pytanie o charakter i zakres skutków, jakie pociąga za sobą decyzja uznająca za wiążące zobowiązania zaproponowane przez przedsiębiorstwo, w rozumieniu art. 9 rozporządzenia nr 1/2003, w przypadku gdy omawiane zobowiązania polegają na złożeniu jednostronnego oświadczenia woli o zaprzestaniu honorowania niektórych postanowień umownych, będących częścią umowy między nim a innym podmiotem, który nie był objęty dochodzeniem Komisji, nie był adresatem pisemnego przedstawienia zarzutów, nie zaproponował zobowiązań ani nie zobowiązał się do ich przestrzegania.

28 Pytanie to zostanie rozważone w ramach badania zarzutu trzeciego.

W przedmiocie zarzutu pierwszego, dotyczącego oczywistego błędu w ocenie zgodności istotnych postanowień umownych z art. 101 TFUE i skutkami nałożonych zobowiązań

29 Zdaniem strony skarżącej, po pierwsze, Komisja nie określiła w odniesieniu do istotnych postanowień umownych zastrzeżeń dotyczących naruszenia ze względu na cel w rozumieniu art. 101 ust. 1 TFUE. W rzeczywistości rzeczone postanowienia umowne mogłyby promować różnorodność kulturową bez stwarzania zagrożeń dla konkurencji, podczas gdy ich zniesienie może prowadzić do większej koncentracji w sektorze produkcji filmowej.

30 Po drugie, popierana przez Republikę Francuską strona skarżąca podnosi, że ochrona praw własności intelektualnej uzasadnia, w świetle postanowień traktatu, nakładanie ograniczeń geograficznych, takich jak ograniczenia rozpatrywane w niniejszej sprawie. W związku z tym UPC argumentuje, że rozróżnienie pomiędzy „całkowitą" wyłącznością terytorialną i wyłącznością „względną", z jednej strony, oraz sprzedażą „aktywną" i „pasywną", z drugiej strony, nie może znaleźć zastosowania w kontekście cyfrowym, który w zasadzie nie zna granic. Ponadto, uwzględniając możliwości oferowane obecnie przez liczne platformy telewizji kodowanej dostępne przez internet, na DVD lub dostępne w ramach usługi wideo na żądanie, istotne postanowienia umowne nie pociągają za sobą zdaniem skarżącej i Republiki Francuskiej prawdziwej wyłączności, a zatem nie wpływają na konkurencję. Tymczasem Komisja powinna była przeprowadzić dokładną analizę sektora audiowizualnej produkcji filmowej, w przeciwnym razie zaskarżona decyzja prowadzi do niezgodnego z prawem odwrócenia ciężaru dowodu.

31 Po trzecie, strona skarżąca podkreśla, że wyłączność terytorialna realizowana na podstawie istotnych postanowień umownych dotyczy wyłącznie części treści dostępnych na rynku telewizji kodowanej, z tym skutkiem, że nie jest ona w stanie wyeliminować konkurencji na tym rynku. W ten sposób strona skarżąca, wpierana przez UPC i Republikę Francuską, podnosi, że istotne postanowienia umowne umożliwiają stosowne wynagradzanie podmiotów praw autorskich absolutnie konieczne w ramach konkurencji opartej na jakości, dostosowanej do charakterystyki każdego rynku krajowego stosownie do etapu dystrybucji. Gwarantują one również przetrwanie modelu gospodarczego realizowanego przez podmioty gospodarcze takie jak strona skarżąca. Model ten pozwoliłby na obiektywny podział ryzyka związanego z finansowaniem produkcji filmowej Unii, na którego finansowanie strona skarżąca jest zobowiązana przeznaczać znaczną część swoich ogólnych zasobów. Według UPC omawiany model spełnia obecne wymogi regulacyjne niektórych krajowych porządków prawnych, mimo że Komisja nie poddała ich swej analizie.

32 Tym samym, po czwarte, brak możliwości zastosowania istotnych postanowień umownych miałby pośredni wpływ, jednak dotyczyłby ogółu stosunków umownych w sektorze i spowodowałby pojawienie się licencji o zasięgu unijnym, co zaburzyłoby równowagę handlową ze szkodą dla producentów Unii. Dostępność finansowania dla produkcji audiowizualnej w Unii, w tym poprzez składki, jakie nadawcy uiszczają na rzecz krajowych podmiotów audiowizualnych, zostałaby w konsekwencji zdecydowanie ograniczona, z takim skutkiem, że zagrożona zostałaby jakość i różnorodność oferty dla konsumentów oraz w ostatecznym rozrachunku różnorodność kulturowa, chroniona na mocy art. 3 TUE i art. 167 ust. 4 TFUE. Tymczasem, wskazując jedynie, że

w następstwie przyjęcia zobowiązań grupa Paramount mogła wciąż udzielać licencji na podstawie kryterium terytorialności, Komisja nie uzasadniła swojej decyzji w sposób wymagany prawem w odniesieniu do znaczenia tej okoliczności w świetle skutków zidentyfikowanych przez stronę skarżącą.

33 Komisja wspierana przez interwenientów kwestionuje zasadność tego zarzutu.

34 Należy przypomnieć, że art. 9 ust. 1 rozporządzenia nr 1/2003 stanowi, co następuje:

„Jeżeli Komisja zamierza przyjąć decyzję nakazującą zaprzestania naruszenia i zainteresowane przedsiębiorstwa zaproponują zobowiązania uwzględniające zastrzeżenia wyrażone przez Komisję we wstępnej fazie rozpatrywania sprawy, Komisja może, w drodze decyzji, uczynić takie zobowiązania wiążącymi dla przedsiębiorstw. Decyzja taka może zostać przyjęta na czas określony i oznacza, że nie ma już dalszych podstaw do podejmowania działań przez Komisję".

35 Motyw 13 rozporządzenia nr 1/2003 został sformułowany w następujący sposób:

„Jeżeli w trakcie postępowania mogącego prowadzić do stwierdzenia istnienia porozumienia lub zakazanych praktyk przedsiębiorstwa przedstawiają Komisji zobowiązania uwzględniające zastrzeżenia Komisji, Komisja powinna mieć możliwość wydania decyzji, która czyni te zobowiązania wiążącymi dla zainteresowanych przedsiębiorstw. Decyzje Komisji powinny stwierdzać, że nie ma już podstaw do jej działania, bez rozstrzygania, czy w ogóle zaszło lub nadal zachodzi naruszenie".

36 W ten sposób w kontekście art. 9 rozporządzenia nr 1/2003 rola Komisji ogranicza się do zbadania, czy zaproponowane zobowiązania uwzględniają zastrzeżenia, o których instytucja ta poinformowała zainteresowane przedsiębiorstwa, i czy przedsiębiorstwa te nie zaproponowały zobowiązań mniej dotkliwych, które uwzględniałyby wskazane zastrzeżenia w równie adekwatny sposób (wyrok z dnia 29 czerwca 2010 r., Komisja/Alrosa, C-441/07 P, EU:C:2010:377, pkt 41).

37 Należy również zauważyć, że jak wynika z art. 9 rozporządzenia nr 1/2003, ocena wstępna, do której odnosi się ten przepis (zob. pkt 34 powyżej), dotyczy przedsiębiorstw objętych dochodzeniem Komisji i ma na celu umożliwienie im zbadania ich możliwości w zakresie zaproponowania odpowiednich zobowiązań mających zaradzić stwierdzonym przez Komisję problemom w zakresie konkurencji. Zamknięcie postępowania w sprawie naruszenia wszczętego wobec tych przedsiębiorstw umożliwia im natomiast uniknięcie skutków stwierdzenia naruszenia prawa konkurencji i ewentualnego nałożenia grzywny (wyrok z dnia 29 czerwca 2010 r., Komisja/Alrosa, C-441/07 P, EU:C:2010:377, pkt 48).

38 Z powyższych rozważań wynika, że uzasadnienie decyzji wydanej na podstawie art. 9 rozporządzenia nr 1/2003 musi obejmować wstępną ocenę, która doprowadziła do wszczęcia owocnych negocjacji w przedmiocie zobowiązań; uzasadnienie to nie może jednak w żadnym wypadku zawierać wszystkich elementów niezbędnych dla stwierdzenia naruszenia art. 101 ust. 1 TFUE ani też tym bardziej szczegółowych informacji potwierdzających, że art. 9 ust. 3 tego rozporządzenia nie znajduje zastosowania do pierwotnie zarzucanego zachowania.

39 W konsekwencji, jak podnosi Komisja, kontrola zgodności z prawem zaskarżonej decyzji może dotyczyć jedynie tego, czy okoliczności przedstawione w zaskarżonej decyzji potwierdzają zastrzeżenia w dziedzinie konkurencji, czy – w przypadku potwierdzenia rzeczonych zastrzeżeń – zobowiązania, które staną się wiążące, będą odpowiedzią na nie i wreszcie czy grupa Paramount nie zaproponowała mniej uciążliwych zobowiązań, które byłyby równie adekwatną odpowiedzią na wyrażone zastrzeżenia.

40 W tym względzie Komisja wyjaśniła w motywach 37–44 zaskarżonej decyzji, że porozumienia prowadzące do całkowitej wyłączności terytorialnej prowadziłyby do ponownych podziałów rynków krajowych i pozostawałyby w sprzeczności a traktatowym celem ustanowienia jednolitego rynku. Takie postanowienia umowne uznaje się zatem za zmierzające do ograniczenia konkurencji, chyba że inne

okoliczności wynikające z ich kontekstu gospodarczego i prawnego pozwalają stwierdzić, że jest mało prawdopodobne, by postanowienia te miały doprowadzić do takiego skutku. W tym względzie ochrona praw autorskich ma na celu zagwarantowanie autorowi odpowiedniego – a nie najwyższego z możliwych – wynagrodzenia, wynikającego z porozumień wykluczających wszelką możliwość transgranicznego świadczenia usług telewizyjnych, a tym samym – absolutnej ochrony terytorialnej.

41 Tymczasem, jak Komisja wyjaśniła w motywach 46–49 zaskarżonej decyzji, z uwagi na swą treść, ich cele oraz kontekst gospodarczy i prawny istotne postanowienia umowne zmierzają do wykluczenia wszelkiej konkurencji transgranicznej i zapewnienia całkowitej ochrony terytorialnej nadawcom będącym kontrahentami grupy Paramount.

42 Pozostaje stwierdzić, że uzasadnienie przedstawione w pkt 40 i 41 powyżej jest zasadne oraz wystarcza, aby usprawiedliwić zastrzeżenia co do zgodności istotnych postanowień umownych z art. 101 ust. 1 TFUE. Wbrew temu, co podnosi strona skarżąca, Republika Francuska oraz EFADs, UPC i C More Entertainment, zaskarżona decyzja jest jednocześnie uzasadniona w sposób wystarczający pod względem prawnym i pozbawiona błędów co do słuszności jej uzasadnienia.

43 W szczególności, z pewnością w okolicznościach faktycznych charakteryzujących się bardzo wyraźnymi barierami ograniczającymi możliwości transgranicznego rozpowszechniania programów telewizyjnych, fakt, że podmiot praw autorskich nadaje jedynemu licencjobiorcy wyłączne prawo rozpowszechniania treści audiowizualnych na terytorium danego państwa członkowskiego, a zatem zabrania we wskazanym okresie ich rozpowszechniania przez innych nadawców, którzy nie uzyskali zezwolenia podmiotu praw autorskich ani nie uiścili wynagrodzenia z tego tytułu, nie wystarcza, by stwierdzić, że porozumienie takie należy uznać za cel, środek lub konsekwencję kartelu zakazanego traktatem (zob. podobnie wyroki: z dnia 6 października 1982 r., Coditel i in., 262/81, EU:C:1982:334, pkt 15, 16; z dnia 4 października 2011 r., Football Association Premier League i in., C-403/08 i C-429/08, EU:C:2011:631, pkt 137).

44 Tym samym, podmiot praw może co do zasady udzielić jedynemu licencjobiorcy wyłącznego prawa do przekazu satelitarnego objętego ochroną przedmiotu we wskazanym okresie z jedynego państwa członkowskiego uprawnionego do emisji programu lub z wielu państw członkowskich (wyrok z dnia 4 października 2011 r., Football Association Premier League i in., C-403/08 i C-429/08, EU:C:2011:631, pkt 138).

45 Jeśli natomiast porozumienia zawarte przez podmiot praw autorskich zawierają postanowienia, na mocy których podmiot ten jest odtąd zobowiązany zakazać wszystkim swym kontrahentom na rynku EOG biernej sprzedaży [praw do emisji] na rynki geograficzne znajdujące się poza terytorium państwa członkowskiego, na które udziela im wyłącznej licencji – takie postanowienia przyznają całkowitą, umowną wyłączność terytorialną, w związku z czym naruszają art. 101 ust. 1 TFUE.

46 W istocie porozumienie prowadzące do przywrócenia barier na rynkach krajowych może pozostawać w sprzeczności z traktatowym celem integracji rynków poprzez ustanowienie jednolitego rynku. Tym samym umowy mające na celu podział rynków według granic państwowych lub utrudnienie wzajemnej penetracji rynków krajowych należy zasadniczo uznać za porozumienia mające na celu ograniczenie konkurencji w rozumieniu art. 101 ust. 1 TFUE (wyrok z dnia 4 października 2011 r., Football Association Premier League i in., C-403/08 i C-429/08, EU:C:2011:631, pkt 139).

47 W tym względzie należy wziąć pod uwagę zmiany w prawie Unii, w szczególności przyjęcie dyrektywy Rady 89/552/EWG z dnia 3 października 1989 r. w sprawie koordynacji niektórych przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich, dotyczących wykonywania telewizyjnej działalności transmisyjnej (Dz.U. 1989, L 298, s. 23), oraz dyrektywy Rady 93/83/EWG z dnia 27 września 1993 r. w sprawie koordynacji niektórych zasad dotyczących prawa autorskiego oraz praw pokrewnych stosowanych w odniesieniu do przekazu satelitarnego oraz retransmisji drogą

kablową (Dz.U. 1993, L 248, s. 15), które mają na celu zapewnienie przejścia z rynków krajowych do jednolitego rynku produkcji i dystrybucji programów (wyrok z dnia 4 października 2011 r., Football Association Premier League i in., C-403/08 i C-429/08, EU:C:2011:631, pkt 121).

48 W tych okolicznościach, w sytuacji gdy umowa licencyjna zmierza do zakazania lub ograniczenia transgranicznego świadczenia usług nadawczych, uważa się, iż ma ona na celu ograniczenie konkurencji, chyba że inne okoliczności wynikające z jej kontekstu gospodarczego i prawnego pozwalają stwierdzić, iż taka umowa nie może naruszać konkurencji (wyrok z dnia 4 października 2011 r., Football Association Premier League i in., C-403/08 i C-429/08, EU:C:2011:631, pkt 140).

49 Należy zatem zbadać zarówno przedmiot, jak i kontekst gospodarczy oraz prawny, w jaki wpisują się istotne postanowienia umowne.

50 W tym względzie, jak wynika z pkt 3, 8, 9, 11 i 23 powyżej, wzajemne zobowiązania ustanowione na mocy istotnych postanowień umownych wiążących grupę Paramount z jej kontrahentami, w tym ze stroną skarżącą, mają właśnie na celu wyeliminowanie transgranicznego świadczenia usług nadawania treści audiowizualnych, będących przedmiotem odnoszących się do nich porozumień. Przywołane istotne postanowienia przyznają w drodze umowy całkowitą ochronę terytorialną, mającą na celu całkowite wyeliminowanie konkurencji transgranicznej pomiędzy różnymi nadawcami w zakresie oferowanych przez nich usług. W konsekwencji w świetle rozważań przedstawionych w pkt 43–48 powyżej omawiane istotne postanowienia umowne mogły powodować po stornie Komisji zastrzeżenia ze względu na ich antykonkurencyjny cel sprzeczny z art. 101 ust. 1 TFUE (zob. podobnie wyrok z dnia 4 października 2011 r., Football Association Premier League i in., C-403/08 i C-429/08, EU:C:2011:631, pkt 142, 144).

51 Ponadto, co się tyczy kontekstu gospodarczego i prawnego istotnych postanowień umownych, wbrew temu, co twierdzi strona skarżąca, Republika Francuska oraz spółki EFADs, UPC i C More Entertainment, fakt, że omawiane porozumienia w sprawie dystrybucji treści audiowizualnych dotyczą utworów chronionych prawem autorskim, nie uprawnia wniosku, że nie mogą one oddziaływać na konkurencję.

52 Z jednej strony bowiem zobowiązania, które stały się wiążące na mocy zaskarżonej decyzji, nie mają wpływu na samo przyznanie wyłącznych licencji na rozpowszechnianie programów telewizyjnych, do których prawa należą do grupy Paramount. Przeciwnie, omawiane zobowiązania mają na celu zaniechanie stosowania istotnych postanowień umownych, które prowadzą do całkowitej wyłączności terytorialnej i mają na celu wyeliminowanie wszelkiej konkurencji pomiędzy różnymi nadawcami w odniesieniu do utworów chronionych tymi prawami na mocy ogółu wzajemnych zobowiązań zapisanych w umowach na rozpowszechnianie programów telewizyjnych.

53 Z drugiej strony natomiast, chociaż szczególny przedmiot własności intelektualnej ma przede wszystkim na celu zapewnienie podmiotom tych praw wynikającej z nich możliwości ich komercyjnego wykorzystania, to jednak cel ten nie gwarantuje im prawa do żądania najwyższego możliwie wynagrodzenia, a jedynie wynagrodzenia stosownego. Wniosek ten potwierdza motyw 10 dyrektywy 2001/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 r. w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym (Dz.U. 2001, L 167, s. 10), a także motyw 5 dyrektywy 2006/115/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. w sprawie prawa najmu i użyczenia oraz niektórych praw pokrewnych prawu autorskiemu w zakresie własności intelektualnej (Dz.U. 2006, L 376, s. 28) (wyrok z dnia 4 października 2011 r., Football Association Premier League i in., C-403/08 i C-429/08, EU:C:2011:631, pkt 107, 108).

54 Stosowne wynagrodzenie podmiotu tych praw to takie, które w szczególności pozostaje w rozsądnym związku z rzeczywistą lub potencjalną liczbą osób korzystających lub pragnących korzystać ze świadczonej usługi. Tym samym w dziedzinie rozpowszechniania programów telewizyjnych

wynagrodzenie takie musi w pierwszym rzędzie pozostawać w rozsądnym związku z danymi parametrami nadania, takimi jak faktyczni i potencjalni odbiorcy oraz wersja językowa. Podejście to potwierdza motyw 17 dyrektywy 93/83 (wyrok z dnia 4 października 2011 r., Football Association Premier League i in., C-403/08 i C-429/08, EU:C:2011:631, pkt 109, 110).

55 Pozostaje stwierdzić w tym względzie, że w ramach systemu licencji, w którym nie przewidziano postanowień umownych zmierzających do podziału rynków według granic państwowych, nic nie stoi na przeszkodzie temu, aby podmiot praw autorskich negocjował kwotę, która uwzględnia potencjalną liczbę odbiorców zarówno w państwie członkowskim objętym wyłączną licencją, jak też w każdym innym państwie, w którym również odbierane są programy będące przedmiotem umowy na rozpowszechnianie programów telewizyjnych. W istocie bowiem technologia niezbędna do odbioru utworów chronionych omawianymi prawami pozwala określić faktyczną i potencjalną liczbę odbiorców, a to poprzez podział zgłoszeń zainteresowania zakupem według kraju ich pochodzenia (zob. podobnie wyrok z dnia 4 października 2011 r., Football Association Premier League i in., C-403/08 i C-429/08, EU:C:2011:631, pkt 112, 113). Ta sama technologia pozwala również na dostosowanie zakresu aktywnej promocji do terytorium objętego wyłączną licencją.

56 W tym kontekście nic nie wyklucza tego, by podmiot praw [autorskich] domagał się dodatkowej opłaty w zamian za podpisanie licencji uwzględniającej faktyczną i potencjalną liczbę odbiorców w całym EOG. Natomiast dodatkowa opłata, z pewnością dużo wyższa, wypłacona w celu uzyskania całkowitej wyłączności terytorialnej, znajduje uzasadnienie w sztucznych różnicach cenowych pomiędzy podzielonymi rynkami krajowymi pozostającymi w sprzeczności z zasadniczym celem traktatu, jakim jest realizacja rynku wewnętrznego. W takim zakresie owa dodatkowa opłata wykracza poza to, co jest konieczne, aby zapewnić tym podmiotom stosowne wynagrodzenie (zob. podobnie wyrok z dnia 4 października 2011 r., Football Association Premier League i in., C-403/08 i C-429/08, EU:C:2011:631, pkt 114–116).

57 Jednocześnie w odniesieniu do działalności takiej jak działalność strony skarżącej ewentualny spadek cen abonamentów na terytorium francuskim aż do ich ustabilizowania się na określonym poziomie dzięki całkowitej ochronie terytorialnej zagwarantowanej przez zastosowanie istotnych postanowień umownych może zostać zrównoważony przez okoliczność, że realizując zobowiązania, które stały się wiążące na mocy zaskarżonej decyzji, grupa Paramount oświadczyła, że nie zamierza kontynuować stosowania tych postanowień. Oświadczenie tej treści oznacza, że strona skarżąca korzysta odtąd ze swobody kierowania swej oferty do odbiorców w całym EOG, a nie wyłącznie we Francji. Pozostaje to w zgodzie z zasadniczym celem traktatu, polegającym na ustanowieniu rynku bez granic wewnętrznych, w ramach którego konkurencja nie jest zakłócona w wyniku porozumień, decyzji lub uzgodnionych praktyk zakazanych przez art. 101 ust. 1 TFUE. W związku z tym, nawet jeśli strona skarżąca przeznacza część swoich dochodów na finansowanie produktów audiowizualnych, które wymagają szczególnego wsparcia, w warunkach normalnej konkurencji otwartej obecnie na poziomie EOG ma ona możliwości wyłączone przez istotne postanowienia umowne, których przestrzegania zamierzała dochodzić grupa Paramount.

58 Wynika stąd, że argumenty strony skarżącej, Republiki Francuskiej oraz spółek EFADs, UPC i C More Entertainment dotyczące zgodności z prawem istotnych postanowień umownych w świetle art. 101 ust. 1 TFUE (zob. pkt 29–32 powyżej) należy oddalić. Ze względów przedstawionych w pkt 55 powyżej to samo dotyczy braku możliwości rozróżnienia pomiędzy sprzedażą czynną a sprzedażą bierną poza wyłącznym terytorium w środowisku cyfrowym (zob. pkt 30 powyżej).

59 Ponadto w zakresie, w jakim argumenty, że istotne postanowienia umowne miały jakoby promować tworzenie kultury i różnorodność kulturową oraz że ich zniesienie miało jakoby zagrozić tworzeniu kultury w Unii (zob. pkt 30–32 powyżej), należy rozumieć jako odnoszące się do zastosowania art. 101 ust. 3 TFUE do omawianych istotnych postanowień umownych, argumenty te nie mogą zostać uwzględnione.

60 Z pewnością argumenty takie mają na celu wykazanie, że istotne postanowienia umowne przyczyniają się do zwiększenia produkcji lub dystrybucji produktów audiowizualnych.

61 Jednakże, jak wynika z rozważań przedstawionych w pkt 34–39 powyżej, postępowanie prowadzące do przyjęcia zaproponowanych zobowiązań kieruje się zasadą, zgodnie z którą przedsiębiorstwa objęte dochodzeniem, poinformowane o zastrzeżeniach Komisji, doceniają możliwość zaproponowania zobowiązań w przyszłości w zamian z fakt, że Komisja nie uzna, iż dopuściły się one naruszenia w przeszłości. Ze swej strony Komisja ocenia możliwość odstąpienia od stwierdzenia naruszenia art. 101 ust. 1 TFUE oraz oszczędzania zasobów, które musiałaby wykorzystać w danej sprawie, w zamian za zobowiązania z definicji dotyczące przyszłości i rozpraszające wszystkie jej zastrzeżenia w tej sprawie.

62 W tym kontekście to, czy zachowanie, które wzbudziło zastrzeżenia, spełnia łączne przesłanki zastosowania art. 101 ust. 3 TFUE, nie ma zawiązku z istotą decyzji takiej jak zaskarżona decyzja. Z jednej bwoiem strony, zastosowanie tego przepisu zakłada stwierdzenie naruszenia art. 101 ust. 1 TFUE. Z drugiej strony, zastosowanie art. 101 ust. 3 TFUE polega na ustaleniu sprzyjających konkurencji skutków porozumienia naruszającego art. 101 ust. 1 TFUE i zbadaniu, czy te skutki sprzyjające konkurencji przeważają nad skutkami antykonkurencyjnymi (wyrok z dnia 23 października 2003 r., Van den Bergh Foods/Komisja, T-65/98, EU:T:2003:281, pkt 107).

63 Tymczasem po pierwsze, jak zostało wyjaśnione w pkt 34 i 35 powyżej, w sytuacji gdy Komisja ocenia, że zaproponowane zobowiązanie może stanowić odpowiedź na jej zastrzeżenia, może ona w drodze decyzji uczynić je wiążącym dla proponującego je przedsiębiorstwa, jednakże bez możliwości ustalenia w rzeczonej decyzji, czy naruszenie miało lub czy nadal ma miejsce.

64 Po drugie, fakt uznania zaproponowanych zobowiązań za wiążące ma dokładnie na celu to, by ustosunkować się do wyrażonych przez Komisję zastrzeżeń dotyczących konkurencji poprzez wykluczenie jakiegokolwiek naruszenia art. 101 ust. 1 TFUE na przyszłość, co traciłoby sens w przypadku stosowania art. 101 ust. 3 TFUE. W istocie ten ostatni przepis ma na celu nie zobowiązanie przedsiębiorstwa objętego dochodzeniem do zmiany zachowania, w stosunku do którego Komisja sformułowała zastrzeżenia w zakresie konkurencji, ale właśnie stwierdzenie braku możliwości zastosowania art. 101 ust. 1 TFUE i jednoczesne umożliwieni temu przedsiębiorstwu kontynuowania działań, które doprowadziły do wszczęcia dochodzenia.

65 Tym samym, choć prawdą jest, że Komisja może przyjąć zaproponowane zobowiązanie i uczynić je wiążącym, wskutek czego porozumienie, decyzja lub uzgodniona praktyka budząca zastrzeżenia w świetle art. 101 ust. 1 TFUE została zmieniona, aby odtąd spełnić warunki art. 101 ust. 3 TFUE, to jednak Komisja nie jest zobowiązana do dokonania oceny, czy takie porozumienie, decyzja lub uzgodniona praktyka spełnia te warunki, jeżeli zaproponowane zobowiązanie polega po prostu, jak w niniejszym przypadku, na rezygnacji z tego zachowania.

66 Z powyższego wynika, że nie do Sądu – w ramach kontroli zgodności z prawem, jaką sprawuje on na mocy art. 263 TFUE – należy orzekanie w przedmiocie argumentów strony skarżącej, jakoby istotne postanowienia umowne miały promować tworzenie kultury i różnorodność kulturową oraz że ich zniesienie miało jakoby zagrozić tworzeniu kultury w Unii. Strona skarżąca może jednak podnieść te argumenty przed sądem krajowym w ramach postępowania wszczętego przeciwko Paramount na podstawie umowy z dnia 1 stycznia 2014 r., a sąd ten może zwracać się zarówno do Komisji na podstawie art. 15 rozporządzenia nr 1/2003, jak i do Trybunału na podstawie art. 16 tego rozporządzenia i art. 267 TFUE (zob. pkt 102 poniżej).

67 W każdym razie należy stwierdzić, że rozważania zawarte w pkt 53–57 powyżej wykluczają zastosowanie art. 101 ust. 3 TFUE, ponieważ istotne postanowienia umowne przewidują ograniczenia, które wykraczają poza to, co jest konieczne do produkcji i dystrybucji utworów audiowizualnych wymagającej ochrony własności intelektualnej, i w związku z tym nie spełniają co najmniej jednej

z łącznych przesłanek przewidzianych w art. 101 ust. 3 TFUE, mianowicie nienakładania na zainteresowane przedsiębiorstwa ograniczeń, które nie są niezbędne do ochrony tych praw (zob. podobnie wyrok z dnia 4 października 2011 r., Football Association Premier League i in., C-403/08 i C-429/08, EU:C:2011:631, pkt 145).

68 W szczególności, z jednej strony, całkowita ochrona terytorialna wyraźnie wykracza poza to, co jest konieczne do polepszenia produkcji lub dystrybucji lub do rozwoju postępu technicznego lub gospodarczego wymaganego przez art. 101 ust. 3 TFUE, czego dowodem jest zamierzony przez strony omawianych porozumień całkowity zakaz transgranicznego świadczenia usług rozpowszechniania programów telewizyjnych, nawet w odniesieniu do utworów objętych licencją udzieloną przez samą grupę Paramount i rozpowszechnianych na terytorium państwa członkowskiego (zob. podobnie wyrok z dnia 8 czerwca 1982 r., Nungesser i Eisele/Komisja, 258/78, EU:C:1982:211, pkt 77).

69 Tymczasem, jak wynika z rozważań zawartych w pkt 57 powyżej – możliwy spadek dochodów strony skarżącej generowanych przez klientów spoza Francji może zostać zrównoważony faktem, że dzięki realizacji zobowiązań uznanych za wiążące na mocy zaskarżonej decyzji strona skarżąca korzysta obecnie ze swobody świadczenia usług na rzecz klientów w całym EOG, a nie tylko we Francji.

70 Z drugiej strony, argument, zgodnie z którym istotne postanowienia umowne nie eliminują wszelkiej konkurencji w odniesieniu do utworów, których dotyczą, ponieważ utwory te są również dostępne na nośnikach – niewychodzący w zakres zastosowania tych postanowień – dotyczy przesłanki sformułowanej w art. 101 ust. 3 lit. b) TFUE. Tymczasem względy przedstawione w pkt 53–56 i 67–69 powyżej wystarczają, aby wykluczyć zastosowanie art. 101 ust. 3 TFUE w niniejszej sprawie (wyrok z dnia 8 czerwca 1982 r., Nungesser i Eisele/Komisja, 258/78, EU:C:1982:211, pkt 74, 75, 78).

71 Komisja, co do zasady, przedstawiła swą ocenę w motywach 40–44 zaskarżonej decyzji, w ramach wstępnej analizy stosowania art. 101 ust. 1 TFUE.

72 Wynika stąd, że nawet jeśli należałoby uznać, że Komisja miała obowiązek zbadać możliwość zastosowania art. 101 ust. 3 TFUE na gruncie spornego postępowania, sformułowane w motywie 52 zaskarżonej decyzji twierdzenie – zgodnie z którym ocena wstępna doprowadziła do wniosku, że łączne przesłanki zastosowania art. 101 ust. 3 TFUE nie zostały spełnione – należy interpretować w świetle uzasadnienia przedstawionego w motywach 40–44 zaskarżonej decyzji. Powyższą ocenę Komisji należy zatem uznać za wolną od błędów.

73 W związku z tym, po pierwsze, w odniesieniu do kwestii, czy zobowiązania zaproponowane przez grupę Paramount w niniejszej sprawie, polegające na zaprzestaniu honorowania istotnych postanowień umownych, mogły stanowić odpowiedź na zastrzeżenia, jakie Komisja wyrażała w dziedzinie konkurencji – zaskarżona decyzja została uzasadniona w sposób wystarczający pod względem prawnym, a po drugie, instytucja ta nie popełniła błędu, udzielając na to pytanie odpowiedzi twierdzącej.

74 Wynika z tego, że zarzut pierwszy należy oddalić.

75 W tym miejscu należy zatem zbadać zarzut trzeci.

W przedmiocie zarzutu trzeciego, dotyczącego naruszenia zasady proporcjonalności

76 Zarzut trzeci składa się z dwóch części, z których pierwsza dotyczy naruszenia zasady proporcjonalności ze względu na rażąco nieproporcjonalny charakter zobowiązań uznanych za wiążące (zob. pkt 77, 78 poniżej), a druga – nienależnego przypisania uprawnień wynikających z umowy osobie trzeciej, tj. stronie skarżącej (zob. pkt 79 poniżej).

77 Strona skarżąca popierana przez Republikę Francuską twierdzi bowiem, że zasada proporcjonalności znajduje zastosowanie do zobowiązań umownych nawet wówczas, gdy podstawą tych zobowiązań jest oferta przedstawiona przez stronę, której dotyczy dochodzenie. W tym kontekście Komisja powinna sprawdzić, czy zobowiązania są odpowiedzią na zastrzeżenia, jakie zgłaszała, oraz czy zainteresowane przedsiębiorstwo nie zaproponowało zobowiązań mniej uciążliwych, które byłyby równie adekwatną odpowiedzią na zgłaszane przez nią zastrzeżenia.

78 Tymczasem, po pierwsze, Komisja uznała za wiążące zobowiązania, które nie stanowiły odpowiedzi na zastrzeżenia sformułowane w ocenie wstępnej, mimo że były one w oczywisty sposób bardziej uciążliwe niż to, co byłoby konieczne do ustosunkowania się do stwierdzonych zastrzeżeń. Ocena ta byłaby tym bardziej uzasadniona, że sporne zobowiązania miałyby negatywny wpływ na różnorodność kulturową na całym EOG w związku z utratą dochodów, które nadawcy mogliby przeznaczyć na realizację filmów europejskich.

79 Po drugie, strona skarżąca popierana przez Republikę Francuską podnosi, że zobowiązania, które stały się wiążące na mocy zaskarżonej decyzji, mają wpływ na interesy osób trzecich, ponieważ stanowią jednostronną zmianę umowy z dnia 1 stycznia 2014 r. modyfikującą treść postanowień umownych, będących źródłem jej uprawnień, mimo że postępowanie administracyjne nie dotyczyło omawianego porozumienia, co negatywnie wpłynęło na jej prawa procesowe. Tymczasem z zawiadomienia Komisji w sprawie najlepszych praktyk w zakresie prowadzenia postępowań w związku z art. 101 i 102 TFUE (Dz.U. 2011, C 308, s. 6) wynika, że w celu przyjęcia zobowiązania winno ono znajdować bezpośrednie zastosowanie w tym znaczeniu, że nie może zależeć od woli osoby trzeciej niezwiązanej zobowiązaniem. W związku z tym jeżeli zobowiązanie polega na zmianie stosunku umownego wymagającej zgody umawiających się stron, tak jak w niniejszym przypadku, zaproponowane zobowiązanie winno zostać odrzucone przez Komisję. Ponieważ Komisja w zaskarżonej decyzji postąpiła – bez jakiegokolwiek uzasadnienia – w sposób sprzeczny z własnym komunikatem, należało stwierdzić nieważność tej decyzji.

80 Po pierwsze, Komisja powtarza, że zaproponowane zobowiązania stanowiły adekwatną odpowiedź na zastrzeżenia w dziedzinie konkurencji, które zgłaszała, nawet jeśli nie miała obowiązku poszukiwania rozwiązań mniej kosztownych lub mniej uciążliwych.

81 Po drugie, Komisja podnosi, że należycie uwzględniła interes osób trzecich, zachęcając je do przedstawienia uwag oraz poddając te uwagi badaniu.

82 Po trzecie, Komisja popierana przez BEUC utrzymuje, że w zaskarżonej decyzji nie pozbawiła strony skarżącej jej uprawnień umownych ani nie miała wpływu na wartości istotnych postanowień umowy. Przeciwnie, było to wyłączną decyzją woli grupy Paramount, czy grupa ta nie będzie nadal realizowała postanowień umownych lub nie będzie nimi dłużnej związana. W tym względzie, po czwarte, Komisja podkreśla, że zaskarżona decyzja nie wywiera skutku erga omnes oraz że nie przesądza w żaden sposób o wyniku ewentualnego postępowania sądowego wytoczonego przez stronę skarżącą przeciwko grupie Paramount za naruszenie jej zobowiązań umownych. Rozpatrywane pod tym kątem zobowiązania zaproponowane przez grupę Paramount nie były uzależnione od woli osób trzecich w rozumieniu pkt 128 zawiadomienia w sprawie najlepszych praktyk w zakresie prowadzenia postępowań w związku z artykułami 101 i 102 TFUE. Ponadto umowa z dnia 1 stycznia 2014 r. nie zawierała postanowień równoważnych tym opisanym w motywie 2 lit. b) zaskarżonej decyzji.

83 W pierwszej kolejności należy zbadać drugą część zarzutu trzeciego, dotyczącą naruszenia – z pogwałceniem zasady proporcjonalności – uprawnień umownych osób trzecich, takich jak strona skarżąca.

84 Natomiast argumenty przedstawione w ramach pierwszej części niniejszego zarzutu, dotyczące naruszenia zasady proporcjonalności w zakresie, w jakim zobowiązania uznane za wiążące nie znajdowały podstawy w adekwatnym przedstawieniu zastrzeżeń oraz wykraczały poza to, co było

konieczne do ustosunkowania się do rzeczywiście wykazanych zastrzeżeń (zob. pkt 77, 78 powyżej), pokrywają się de facto z argumentami podniesionymi w ramach zarzutu drugiego. Argumenty te zostaną więc zbadane w ramach tego ostatniego zarzutu.

85 Z argumentacji stron wynika, że zgadzają się one co do tezy, iż akt taki jak zaskarżona decyzja nie może zgodnie z prawem skutkować względem strony skarżącej usunięciem istotnych postanowień umowy z dnia 1 stycznia 2014 r. W odpowiedzi na argument, który podniosła w tym zakresie strona skarżąca (zob. pkt 79 powyżej), Komisja utrzymuje, że zaskarżona decyzja nie wywołuje takiego skutku, lecz wyłącznie zobowiązuje grupę Paramount do złożenia wobec swych kontrahentów oświadczenia, że nie zamierza dłużej wypełniać istotnych postanowień umownych. Zdaniem Komisji obowiązek ten nie przesądza w żaden sposób o ocenie, jaką mógłby sformułować sąd krajowy w przedmiocie ważności spornych postanowień umownych w wyniku skargi, jaką strona skarżąca zdecydowałaby się wnieść przeciwko grupie Paramount do tego sądu.

86 Prawo podmiotów gospodarczych do kształtowania stosunków w zależności od ich woli wyrażonej w umowach, jakie zawierają, jest pochodną swobody zawierania umów. Owa swoboda, która obejmuje możliwość wyboru partnera handlowego oraz określania treści umowy, jest zagwarantowana na mocy art. 16 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej, ustanawiającego wolność prowadzenia działalności gospodarczej (wyrok z dnia 22 stycznia 2013 r., Sky Österreich, C-283/11, EU:C:2013:28, pkt 42, 43).

87 Chociaż prawdą jest, że wolność prowadzenia działalności gospodarczej nie jest uprawnieniem bezwzględnym, lecz powinna być rozpatrywana w świetle swojej funkcji społecznej, nie zmienia to faktu, że jej ograniczenie musi zgodnie z art. 52 ust. 1 karty praw podstawowych być przewidziane ustawą i szanować istotę rzeczonej wolności (zob. podobnie wyrok z dnia 22 stycznia 2013 r., Sky Österreich, C-283/11, EU:C:2013:28, pkt 45–48).

88 W tym względzie z art. 9 rozporządzenia nr 1/2003 wynika, że (zob. pkt 34 powyżej) oferta przeprowadzona przez przedsiębiorstwo na podstawie tego przepisu musi stanowić „zobowiązanie". Musi ona stanowić ustępstwo, tzn. ograniczenia wachlarza, które przedsiębiorstwo to byłoby skłonne przyjąć. Zobowiązanie to może polegać bądź na obowiązku działania w określony sposób, bądź na obowiązku powstrzymania się od działania.

89 Ponadto w sytuacji gdy Komisja ocenia, że zaproponowane zobowiązanie może stanowić odpowiedź na jej zastrzeżenia, może ona w drodze decyzji uczynić je wiążącym dla proponującego je przedsiębiorstwa, jednakże bez możliwości ustalenia w rzeczonej decyzji, czy naruszenie miało lub czy nadal ma miejsce. Decyzja ta jest skierowana, jak w niniejszej sprawie, jedynie do przedsiębiorstw, które zaproponowały zobowiązanie, i jest wiążąca wyłącznie względem nich zgodnie z art. 288 akapit czwarty TFUE.

90 Należy zatem stwierdzić zgodnie z tym, co podnosi strona skarżąca i Komisja, że celem ani skutkiem decyzji wydanej na podstawie art. 9 rozporządzenia nr 1/2003 nie może być uczynienie zobowiązania – w rozumieniu przedstawionym w pkt 88 powyżej – obowiązującym podmioty, które go nie zaproponowały i do niego nie przystąpiły.

91 Tego rodzaju możliwość pozostawałaby bowiem w sprzeczności z brzmieniem art. 9 i motywu 13 rozporządzenia nr 1/2003 (zob. pkt 35 powyżej), z którego wynika, że zobowiązania przyjęte przez Komisję stają się wiążące dla przedsiębiorstw, które je zaproponowały. Podejście to odzwierciedla również pkt 115 zawiadomienia Komisji w sprawie najlepszych praktyk w zakresie prowadzenia postępowań w związku z art. 101 i 102 TFUE, Zgodnie z tym punktem, „[j]eśli Komisja zgadza się na zaproponowane zobowiązania, może przyjąć decyzję, na mocy której staną się one wiążące dla stron objętych postępowaniem". Tymczasem bezsporne jest, że jako osoba trzecia, do której nie zostało skierowane pismo w sprawie przedstawienia zarzutów, strona skarżąca nie była „objęta postępowaniem" wszczętym przez Komisję wyłącznie w stosunku do grupy Paramount i grupy Sky.

W związku z tym, w sytuacji gdy zobowiązanie polega na odstąpieniu od stosowania postanowień umownych przyznających prawa osobom trzecim, przyznanie Komisji uprawnień do uczynienia ich wiążącymi w stosunku do tychże osób trzecich, które ich nie zaproponowały, i bez przeprowadzenia wszczętego w stosunku do nich postępowania Komisji, stanowiłoby ingerencję w swobodę zawierania umów danego podmiotu gospodarczego, wykraczającą poza art. 9 rozporządzenia nr 1/2003.

92 Podejście to potwierdza również pkt 128 zawiadomienia Komisji w sprawie najlepszych praktyk w zakresie prowadzenia postępowań w związku z art. 101 i 102 TFUE, zgodnie z którym:

„Zobowiązania muszą być jednoznaczne, a przedsiębiorstwo musi mieć możliwość wywiązania się z nich w sposób samodzielny [mianowicie ich realizacja nie może być uzależniona od woli osoby trzeciej niezwiązanej zobowiązaniem]. […] Ponadto, jeśli realizacja zobowiązań jest niemożliwa bez udziału osób trzecich (np. jeśli prawo pierwokupu posiada osoba trzecia, która w świetle podjętych zobowiązań nie jest odpowiednim nabywcą), przedsiębiorstwo powinno przedstawić dowody na to, że osoba trzecia wyraża zgodę”.

93 W tych okolicznościach pojawia się zatem pytanie, czy w świetle jej treści oraz kontekstu prawnego, w jakim została ona przyjęta, celem lub skutkiem zaskarżonej decyzji jest zaproponowane przez grupę Paramount zobowiązanie zbliżone, z naruszeniem art. 9 rozporządzenia nr 1/2003, do zobowiązania, jakie zaproponowała strona skarżąca.

94 W tym względzie należy zauważyć, że, po pierwsze, zgodnie z art. 1 zaskarżonej decyzji zobowiązania wymienione w jej załączniku są wiążące dla grupy Paramount oraz jej następców prawnych i spółek zależnych. Nie wynika zatem z zaskarżonej decyzji, by nakładała ona jakiekolwiek zobowiązania na kontrahentów grupy Paramount, takich jak strona skarżąca.

95 Po drugie, dla grupy Paramount fakt przyjęcia ogólnego zobowiązania niedochodzenia na drodze sądowej realizacji zobowiązań nadawców w zakresie biernej sprzedaży [praw do rozpowszechniania programów telewizyjnych] poza obszarem podlegającym wyłączności, takim jak przewidziany w pkt 2.2 lit. a) załącznika do zaskarżonej decyzji, oznacza automatycznie, że grupa Paramount nie przestrzega obowiązku zakazania takiej sprzedaży, jak to zostało przewidziane w pkt 2.2 lit. b) tego załącznika. Zobowiązanie to pociąga za sobą z kolei automatycznie podważenie uprawnień umownych nadawców będących kontrahentami grupy Paramount, polegających na tym, że zapewnia ona każdemu z nadawców całkowitą wyłączność terytorialną w odniesieniu do każdej umowy licencyjnej dotyczącej produkcji telewizji kodowanej.

96 W tym kontekście pojawia się pytanie, czy skutek ten powoduje sama zaskarżona decyzja, w którym to przypadku chodziłoby o skutek nieodwracalny względem osoby trzeciej, której ani nie zaproponowano przyjęcia zobowiązania, które stało się wiążące, ani która zobowiązania takiego nie zawarła, czy też, jak podnosi Komisja, oświadczenie grupy Paramount, aby nie wywiązywać się z istotnych postanowień umownych jest co do zasady krokiem, który podejmuje ona na własne ryzyko, i nie wpływa ono w żaden sposób na prawo jej kontrahentów do dochodzenia przed sądem krajowym ich roszczeń w zakresie realizacji istotnych postanowień umownych lub uzyskania odszkodowania.

97 Należy przypomnieć w tym względzie, że zgodnie z art. 16 ust. 1 rozporządzenia nr 1/2003, „jeżeli organy ochrony konkurencji państw członkowskich orzekają w sprawie porozumień, decyzji lub praktyk na mocy art. [101] lub [102 TFUE], które już są przedmiotem decyzji Komisji, nie mogą wydawać decyzji sprzecznych z decyzją przyjętą przez Komisję”.

98 Niemniej jednak rozporządzenie nr 1/2003 wskazuje w motywie 13, że decyzje w sprawie zobowiązań „pozostają bez uszczerbku dla uprawnień organów ochrony konkurencji i sądów państw członkowskich [do rozstrzygania w zakresie tego, czy w ogóle zaszło lub nadal zachodzi naruszenie] i rozstrzygania

w sprawie". Podobnie motyw 22 rozporządzenia nr 1/2003 wskazuje, że „[w]ydane przez Komisję decyzje w sprawie zobowiązań nie wpływają na uprawnienia sądów i organów ochrony konkurencji państw członkowskich do stosowania art. [101] i [102 TFUE]".

99 W przeciwieństwie bowiem do decyzji wydanych na podstawie art. 7 rozporządzenia nr 1/2003 decyzja uznająca zobowiązania za wiążące na podstawie art. 9 tego rozporządzenia nie zawiera uzasadnienia rozpatrywanego zachowania jako naruszenia art. 101 TFUE ani nie oznacza, że takie zachowanie wchodzi w zakres tego ostatniego przepisu. Artykuł 9 rozporządzenia nr 1/2003 inspirowany jest względami ekonomii procesowej i ma na celu zapewnienie skutecznego stosowania reguł konkurencji przewidzianych w traktacie FUE dzięki przyjmowaniu decyzji czyniących wiążącymi zobowiązania zaproponowane przez strony i uznane przez Komisję za umożliwiające szybsze rozwiązanie wskazanych przez nią problemów w dziedzinie konkurencji. W tym kontekście rola Komisji ogranicza się do zbadania i ewentualnego zatwierdzenia zobowiązań zaproponowanych przez zainteresowane przedsiębiorstwa w świetle problemów, jakie instytucja ta zasygnalizowała we wstępnej fazie rozpatrywania sprawy i przy uwzględnieniu realizowanych przez nią celów (wyrok z dnia 29 czerwca 2010 r., Komisja/Alrosa, C-441/07 P, EU:C:2010:377, pkt 38, 40; zob. także podobnie wyrok z dnia 23 listopada 2017 r., Gasorba i in., C-547/16, EU:C:2017:891, pkt 25).

100 Wynika stąd, że jak podnosi Komisja, jeżeli zaskarżona decyzja nakazuje grupie Paramount zaprzestania wypełniania istotnych postanowień umownych w jej stosunkach z kontrahentami, obowiązek ten nie przesądza w żaden sposób o uprawnieniach sądów krajowych, przed którymi strona skarżąca może dochodzić swych roszczeń, do oceny tego, czy przedmiotowe klauzule są rzeczywiście sprzeczne z art. 101 ust. 1 TFUE oraz, w stosownym przypadku, do wyciągnięcia koniecznych konsekwencji w świetle art. 101 ust. 2 TFUE oraz prawa krajowego. W tym kontekście zaskarżona decyzja może co najwyżej mieć wpływ na rozstrzygnięcie sądu krajowego jedynie w zakresie, w jakim zawiera ona ocenę wstępną, jaką musi on uwzględniać jako poszlakę antykonkurencyjnego charakteru porozumienia badaną w świetle art. 101 ust. 1 TFUE (wyrok z dnia 23 listopada 2017 r., Gasorba i in., C-547/16, EU:C:2017:891, pkt 27, 29). Tym samym z uwagi na jej skrótowy i wstępny charakter ocena Komisji dokonana w świetle prawa konkurencji, figurująca w decyzji wydanej na podstawie art. 9 ust. 1 rozporządzenia nr 1/2003, nie może ostatecznie stanąć na przeszkodzie temu, aby sąd krajowy w tej samej sprawie, w wyniku dokonania dalszych ustaleń i przeprowadzenia bardziej dogłębnego badania, mógł dojść do zupełnie innych lub też do częściowo odmiennych wniosków (opinia rzecznik generalnej J. Kokott w sprawie Gasorba i in., C-547/16, EU:C:2017:692, pkt 33, 35).

101 W konsekwencji okoliczność, że indywidualne zobowiązania zaproponowane przez dane przedsiębiorstwo zostały przez Komisję uznane za wiążące, nie oznacza, że inne przedsiębiorstwa pozbawione są możliwości ochrony swych ewentualnych praw wynikających ze stosunków z tymże przedsiębiorstwem (wyrok z dnia 29 czerwca 2010 r., Komisja/Alrosa, C-441/07 P, EU:C:2010:377, pkt 49).

102 W związku z tym, jeżeli sąd krajowy uzna w następstwie swojej analizy i po zbadaniu możliwości skorzystania ze środków przewidzianych w art. 15 i 16 rozporządzenia nr 1/2003, że istotne postanowienia umowne naruszają art. 101 ust. 1 TFUE, nie spełniając jednocześnie przesłanek art. 101 w ust. 3, do niego będzie należeć stwierdzenie ich nieważności na podstawie art. 101 ust. 2 TFUE. Natomiast, jeżeli uzna, że istotne postanowienia umowne nie naruszają art. 101 ust. 1 TFUE lub że nie spełniają przesłanek art. 101 ust. 3 TFUE, do niego należeć będzie w danym przypadku ocena zasadności zawisłej przed nim skargi, skoro art. 101 TFUE nie stoi na przeszkodzie stosowaniu istotnych postanowień umownych.

103 W tym ostatnim przypadku, jeżeli wynik postępowania przed sądem krajowym skłania grupę Paramount do naruszenia zobowiązań uznanych za wiążące na mocy zaskarżonej decyzji, do Komisji będzie, w stosownych przypadkach, należało wznowienie dochodzenia zgodnie z art. 9 ust. 2 lit. b)

rozporządzenia nr 1/2003, w którym to przypadku instytucja ta nie będzie związana orzeczeniem sądu krajowego (zob. podobnie wyroki: z dnia 14 grudnia 2000 r., Masterfoods i HB, C-344/98, EU:C:2000:689, pkt 48; z dnia 25 listopada 2014 r., Orange/Komisja, T-402/13, EU:T:2014:991, pkt 27).

104 W świetle powyższych rozważań należy stwierdzić, że zaskarżona decyzja nie wywiera wpływu na możliwości dochodzenia przez stronę skarżącą stwierdzenia zgodności istotnych postanowień umownych z art. 101 ust. 1 TFUE przed sądem krajowym i wyciągnięcia wobec grupy Paramount konsekwencji przewidzianych prawem krajowym, bez wykluczania możliwości zarządzenia środków tymczasowych w celu zabezpieczenia interesów stron do momentu wydania ostatecznego orzeczenia sądu (zob. podobnie wyrok z dnia 14 grudnia 2000 r., Masterfoods i HB, C-344/98, EU:C:2000:689, pkt 58).

105 Należy dodać, że strona skarżąca znalazłaby się w sytuacji zasadniczo podobnej, gdyby grupa Paramount, dokonując własnej oceny i przed interwencją ze strony Komisji, stwierdziła, że istotne postanowienia umowne mogą wydawać się problematyczne w świetle art. 101 ust. 1 TFUE, i oświadczyła, że nie zamierza wywiązać się ze swych zobowiązań w tym zakresie, powołując się na art. 101 ust. 2 TFUE.

106 W związku z tym, przyjmując zaskarżoną decyzję Komisja, działała w granicach uprawnień przyznanych jej w art. 9 rozporządzenia nr 1/2003, chroniąc cel realizowany tym przepisem – inspirowany względami ekonomii procesowej i efektywności (zob. pkt 99 powyżej), bez uszczerbku dla uprawnień wynikających z umowy lub uprawnień procesowych strony skarżącej w sposób, który wykraczałby poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tych celów.

107 W tych okolicznościach pkt 128 zawiadomienia Komisji w sprawie najlepszych praktyk w zakresie prowadzenia postępowań w związku z art. 101 i 102 TFUE należy rozumieć (zob. pkt 92 powyżej) nie jako oznaczający, że decyzja przyjęta na podstawie art. 9 rozporządzenia nr 1/2003, dotycząca stosunków umownych przedsiębiorstwa, które zaproponowało zobowiązania wobec osób trzecich, sama w sobie wywiera skutki w zakresie uprawnień umownych tych osób, ale raczej jako warunek zmierzający do zapewnienia skuteczności zobowiązania w celu przyjęcia go przez Komisję. W związku z tym włączenie pkt 128 do wspomnianego wyżej komunikatu Komisji ani nie miało na celu, ani nie było to jego skutkiem, by wykluczyć, że w przypadku takim jak ten w niniejszej sprawie, Komisja przyjmie, korzystając ze służącej jej w tej dziedzinie swobody uznania, zobowiązanie grupy Paramount do złożenia oświadczenia wobec swych konkurentów o zamiarze unieważnienia istotnych postanowień umownych, nawet jeśli istnieje możliwość, że sąd krajowy, do którego sprawę wniesie strona skarżąca, stwierdzi, że rozpatrywane postanowienia umowne nie naruszają art. 101 ust. 1 TFUE.

108 Wynika stąd, że czyniąc wiążącymi dla grupy Paramount zobowiązania określone w pkt 2.2 i 2.3 załącznika do zaskarżonej decyzji, Komisja nie przekroczyła swoich uprawnień przyznanych jej na mocy art. 9 rozporządzenia nr 1/2003, nie naruszając tym samym zasady proporcjonalności w tym zakresie, w związku z czym drugą część zarzutu pierwszego należy oddalić.

W przedmiocie zarzutu drugiego dotyczącego naruszenia art. 9 rozporządzenia nr 1/2003 w odniesieniu do określenia zastrzeżeń, na które nałożone zobowiązania stanowią odpowiedź

109 Wspierana przez Republikę Francuską strona skarżąca podnosi, że zobowiązania przyjęte przez Komisję nie stanowią odpowiedzi na zastrzeżenia dotyczące konkurencji wyrażone przez Komisję we wstępnej fazie rozpatrywania sprawy. W szczególności zaskarżona decyzja miała na celu zbadanie porozumień zawartych między grupą Paramount i grupą Sky w zakresie dystrybucji utworów audiowizualnych w Zjednoczonym Królestwie i Irlandii. Tymczasem Komisja uczyniła wiążącymi zobowiązania w odniesieniu do całego EOG, i to bez zbadania kontekstu prawnego i gospodarczego towarzyszącego porozumieniom zawartym między grupą Paramount, z jednej strony, a innymi niż grupa Sky

nadawcami działającymi w EOG, z drugiej strony. Wychodząc z założenia, że wstępną analizę dotyczącą rynku Zjednoczonego Królestwa i Irlandii można ekstrapolować w sposób dorozumiany na rynek francuski, który nie był przedmiotem analizy, Komisja dopuściła się oczywistego błędu w ocenie prowadzącego do naruszenia prawa. Co więcej, Komisja zastosowała takie same konsekwencje zarówno wobec grupy Sky, jak i strony skarżącej, mimo że obaj nadawcy nie korzystali z takich samych uprawnień procesowych, czego skutkiem było naruszenie prawa strony skarżącej do obrony. Podejście Komisji stanie się jeszcze bardziej paradoksalne po wyjściu Zjednoczonego Królestwa z EOG, ponieważ zobowiązania, które stały się wiążące, będą miały zastosowanie wyłącznie do rynków, które nie były przedmiotem jakiejkolwiek wstępnej analizy ze strony Komisji.

110 Strona skarżąca i Republika Francuska dodają, że w tych okolicznościach Komisja winna była wszcząć postępowanie, którego przedmiotem byłyby wszystkie porozumienia dystrybucyjne zawarte przez grupę Paramount, i dać tym samym wszystkim umawiającym się stronom możliwość odpowiedzi na pismo w sprawie przedstawienia zarzutów. Ponadto, w tym samym duchu, Komisja powinna była uznać za wiążącą część zobowiązań grupy Paramount i pozostawiać jej obowiązek wycofania się ze swoich zobowiązań wobec osób trzecich. Wynika stąd, że czyniąc wszystkie zaproponowane zobowiązania wiążącymi w odniesieniu do wszystkich stosunków umownych grupy Paramount w EOG, Komisja przekroczyła swoje uprawnienia, naruszając tym samym art. 9 rozporządzenia nr 1/2003.

111 Komisja podważa zasadność tego zarzutu.

112 Jak zostało wyjaśnione w pkt 84 powyżej, należy zbadać łącznie argumenty przedstawione w ramach pierwszej części zarzutu trzeciego, dotyczącego naruszenia zasady proporcjonalności, oraz argumenty przytoczone na poparcie zarzutu drugiego. W rzeczywistości wszystkie te argumenty dotyczą tego, czy przyjmując zaskarżoną decyzję, Komisja – w świetle charakteru i zakresu geograficznego zastrzeżeń dotyczących konkurencji wyrażonych przez tę instytucję – wywarła nieproporcjonalny lub nieuzasadniony wpływ na pozycję strony skarżącej.

113 Należy przypomnieć, że konkretne cechy mechanizmów przewidzianych w art. 7 i 9 rozporządzenia nr 1/2003 i działania, których podjęcie umożliwia każdy z tych przepisów rozporządzenia, są różne, co oznacza, że ciążący na Komisji obowiązek zapewnienia poszanowania zasady proporcjonalności ma inny zakres i treść w zależności od tego, czy rozważany jest on w kontekście pierwszego czy drugiego z omawianych przepisów (wyrok z dnia 29 czerwca 2010 r., Komisja/Alrosa, C-441/07 P, EU:C:2010:377, pkt 38).

114 W szczególności urzeczywistnianie przez Komisję zasady proporcjonalności w kontekście art. 9 rozporządzenia nr 1/2003 ogranicza się do weryfikacji, czy rozpatrywane zobowiązania uwzględniają zastrzeżenia, o których instytucja ta poinformowała zainteresowane przedsiębiorstwa, i czy przedsiębiorstwa te nie zaproponowały zobowiązań mniej dotkliwych, które uwzględniałyby wskazane zastrzeżenia w równie adekwatny sposób. W tych okolicznościach Komisja ma obowiązek uwzględnić interes osób trzecich, mimo że nie ma ona obowiązku poszukiwania z własnej inicjatywy rozwiązań mniej restrykcyjnych lub bardziej umiarkowanych niż zobowiązania, które zostały jej zaproponowane (wyrok z dnia 29 czerwca 2010 r., Komisja/Alrosa (C-441/07 P, EU:C:2010:377, pkt 41, 61).

115 Z jednej strony bowiem przedsiębiorstwa proponujące zobowiązania na podstawie art. 9 rozporządzenia nr 1/2003 świadomie akceptują okoliczność, że ich ustępstwa mogą wykraczać poza zakres, który Komisja mogłaby sama wyznaczyć w decyzji wydanej zgodnie z art. 7 rozporządzenia, po przeprowadzeniu pogłębionej analizy. Zamknięcie postępowania w sprawie naruszenia wszczętego wobec tych przedsiębiorstw umożliwia im natomiast uniknięcie skutków stwierdzenia naruszenia prawa konkurencji i ewentualnego nałożenia grzywny (wyrok z dnia 29 czerwca 2010 r., Komisja/Alrosa, C-441/07 P, EU:C:2010:377, pkt 48).

116 Z drugiej strony, jak to zostało wskazane w pkt 101 powyżej, okoliczność, że indywidualne zobowiązania zaproponowane przez dane przedsiębiorstwo zostały przez Komisję uznane za wiążące, nie oznacza, że inne przedsiębiorstwa pozbawione są możliwości ochrony swych ewentualnych uprawnień wynikających ze stosunków z tymże przedsiębiorstwem (zob. wyrok z dnia 29 czerwca 2010 r., Komisja/Alrosa, C-441/07 P, EU:C:2010:377, pkt 49). W tym względzie z oceny skutków, jakie zaskarżona decyzja wywołuje względem strony skarżącej (zob. pkt 85–104 powyżej), wynika, że strona skarżąca może zwrócić się do sądu krajowego o stwierdzenie zgodności istotnych postanowień umownych z art. 101 ust. 1 TFUE i dochodzić przed tym sądem wyciągnięcia wobec grupy Paramount konsekwencji przewidzianych prawem krajowym, nie wykluczając nawet możliwości zarządzenia środków tymczasowych w celu zabezpieczenia interesów stron do momentu wydania ostatecznego orzeczenia sądu (zob. podobnie wyrok z dnia 14 grudnia 2000 r., Masterfoods i HB, C-344/98, EU:C:2000:689, pkt 58).

117 Z powyższego wynika, że uwzględnienie interesu osób trzecich w ramach postępowania dotyczącego zobowiązań oznacza, że spośród różnych rodzajów zaproponowanych zobowiązań i stanowiących również adekwatną odpowiedź na wyrażone przez Komisję zastrzeżenia w dziedzinie konkurencji Komisja ma obowiązek uczynić wiążącym to zobowiązanie, które, gdy zostanie już wdrożone przez adresata decyzji, będzie miało w stosunku do niego mniej dotkliwy skutek.

118 Tymczasem, po pierwsze, jak wynika z ustaleń przedstawionych w pkt 43–58 powyżej, że istotne postanowienia umowne ze swej natury mają na celu podział rynków krajowych w obrębie EOG, mimo że ich kontekst gospodarczy i prawny pozwala stwierdzić, że nie mogą one zagrażać konkurencji. W związku z tym wyrażone przez Komisję zastrzeżenia dotyczą skutecznie całego tego obszaru geograficznego, co oznacza, że zobowiązania zaproponowane i uznane za wiążące są z nimi spójne, bez obowiązku ze strony Komisji przeprowadzenia analizy każdego z rozpatrywanych rynków krajowych z osobna. Argumenty, które strona skarżąca przedstawiła w tym względzie zarówno w ramach zarzutu drugiego (zob. pkt 109 powyżej), jak i zarzutu trzeciego (zob. pkt 77, 78 powyżej), są zatem pozbawione znaczenia.

119 Po drugie, w niniejszej sprawie nie zostało przedstawione Komisji żadne zobowiązanie, które stanowiłoby równie adekwatną odpowiedź na zastrzeżenia, jakie Komisja wyraziła w dziedzinie konkurencji, a którego wdrożenie przez grupę Paramount miałoby mniej dotkliwe skutki wobec strony skarżącej. W każdym razie żadne ze zobowiązań nie wydawało się w oczywisty sposób adekwatne, aby stanowić skuteczną odpowiedź na zastrzeżenia Komisji, nie wymagając przy tym od grupy Paramount, by nie wypełniała dłużej istotnych postanowień umownych.

120 Po trzecie, argument oparty na tym, że zobowiązania mają negatywny wpływ na różnorodność kulturową w całym EOG w związku z utratą dochodów, które nadawcy mogliby przeznaczyć na realizację filmów europejskich, należy oddalić z powodów przedstawionych w pkt 57 i 69 powyżej.

121 Po czwarte, w zakresie, w jakim poprzez swoje argumenty strona skarżąca, Republika Francuska, EFADs, UPC i C More Entertainment wyraźnie wskazują na istnienie niemożliwych do pokonania barier natury praktycznej, utrudniających świadczenie usług transgranicznego rozpowszechniania programów telewizyjnych z przeznaczeniem na rynek francuski, wystarczy wskazać, że nie przedstawiają oni żadnego dowodu zdolnego wykazać prawdziwość tego twierdzenia. Ponadto włączenie art. 3 do umowy z dnia 1 stycznia 2014 r. stanowi szczególnie poważną oznakę wskazującą na okoliczność odwrotną (zob. podobnie wyrok z dnia 20 stycznia 2016 r., Toshiba Corporation/Komisja, C-373/14 P, EU:C:2016:26, pkt 33, 47).

122 W tych okolicznościach, po piąte, argumenty wywiedzione w szczególności z faktu, że strona skarżąca nie korzystała z takich samych uprawnień procesowe jak grupa Sky, oraz argument bliskiego wystąpienia Zjednoczonego Królestwa z Unii nie mają znaczenia. Uwzględnienie interesu osób trzecich w ramach postępowania dotyczącego zobowiązań ma bowiem znaczenie wskazane w pkt 115–117 powyżej w taki sposób, że argument dotyczący ograniczonych uprawnień procesowych, z jakich

korzystała strona skarżąca jako zainteresowana osoba trzecia, musi zostać oddalony z powodów przedstawionych w pkt 119 powyżej. W odniesieniu do zarzutu dotyczącego bliskiego wystąpienia Zjednoczonego Królestwa z Unii wystarczy przypomnieć, że istotne postanowienia umowne mają na celu podział rynków krajowych w całym EOG z takim skutkiem, że wspomniane wystąpienie nie miałoby w każdym razie wpływu na ważność zastrzeżeń wyrażonych przez Komisję (zob. pkt 118 powyżej).

123 Z powyższych rozważań wynika, że przyjmując zaskarżoną decyzję, Komisja nie przekroczyła uprawnień przyznanych jej na mocy art. 9 rozporządzenia nr 1/2003 ani nie naruszyła zasady proporcjonalności, jak podnosi strona skarżąca w ramach pierwszej części zarzutu trzeciego.

124 Wobec tego należy oddalić zarzut drugi, a także część pierwszą zarzutu trzeciego.

W przedmiocie czwartego zarzutu dotyczącego nadużycia władzy

125 Zdaniem strony skarżącej fakt przyjęcia zobowiązań odnoszących się do całego EOG, które nie stanowiły odpowiedzi na zastrzeżenia w dziedzinie konkurencji – jak to zostało wyjaśnione w ramach zarzutu drugiego – oznacza, że zaskarżona decyzja została wydana w celach niezgodnych z prawem, co stanowi tym samym nadużycie władzy. Ponadto Komisja weszła w rolę ustawodawcy Unii, do którego należy uregulowanie zagadnienia filtrowania geograficznego w zakresie rozpowszechniania utworów audiowizualnych, wchodząc w ten sposób w sferę kompetencji prawodawcy i dokonując za niego wyboru. Przebieg procesu legislacyjnego, ale również skutki zaskarżonej decyzji – znacznie szersze niż jej przedmiot – świadczą o zamiarze Komisji narzucenia faktycznych rozwiązań prawnych, a tym samym przesądzenia o wyniku innych dochodzeń. Strona skarżąca zwraca się także do Sądu o wezwanie Komisji do przedstawienia aktów przygotowawczych dotyczących zaskarżonej decyzji i rozpatrywanego procesu legislacyjnego w celu potwierdzenia poważnych poszlak dotyczących nadużycia władzy.

126 EFADs podnosi, że Komisja nie opublikowała pełnej wersji proponowanych zobowiązań ani nie udzieliła dostępu zainteresowanym osobom trzecim do pisma w sprawie przedstawienia zarzutów.

127 Komisja podważa zasadność zarzutu czwartego.

128 Należy w tym miejscu przypomnieć, że nadużycie władzy ma miejsce, gdy dana instytucja wykonuje swoje uprawnienia wyłącznie lub w decydującej mierze w celu innym niż wskazany przez tę instytucję albo w celu obejścia procedury specjalnie przewidzianej w traktacie dla okoliczności danego przypadku (zob. wyrok z dnia 25 stycznia 2007 r., Dalmine/Komisja, C-407/04 P, EU:C:2007:53, pkt 99).

129 Tymczasem, jak wynika z pkt 118 powyżej, zaproponowane zobowiązania, które stały się wiążące, są spójne z wyrażonymi przez Komisję zastrzeżeniami w dziedzinie konkurencji, i to w odniesieniu do całego EOG. W konsekwencji argument strony skarżącej, zgodnie z którym Komisja dopuściła się nadużycia władzy, ponieważ rozpatrywane zobowiązania nie stanowiły odpowiedzi na zastrzeżenia, jakie wyrażała Komisja, opiera się na błędnym założeniu.

130 Jeżeli chodzi o pozostałe argumenty strony skarżącej dotyczące domniemanego wejścia w sferę kompetencji prawodawcy w procesie legislacyjnym, należy stwierdzić, że taki proces, dopóki nie doprowadzi do przyjęcia tekstu legislacyjnego, pozostaje bez uszczerbku dla uprawnień przyznanych Komisji na mocy art. 101 TFUE i rozporządzenia nr 1/2003. W związku z tym fakt, że Komisja wykonywała te uprawnienia, czyniąc wiążącymi zobowiązania zaproponowane przez grupę Paramount, gdy w tym samym czasie trwał proces legislacyjny dotyczący uprawnień takich jak mające znaczenia dla niniejszej sprawy, nie stanowi okoliczności dowodzącej nadużycia władzy.

131 Wreszcie należy stwierdzić, że zarzuty przedstawione przez EFADs w sprawie publikacji zaproponowanych zobowiązań i dostępu do pisma w sprawie przedstawienia zarzutów stanowią w istocie zarzuty, które nie zostały podniesione przez stronę skarżącą, a zatem muszą zostać odrzucone jako niedopuszczalne. W każdym przypadku przedsiębiorstwa i inne podmioty nieposiadające statusu osoby zainteresowanej strony trzeciej w rozumieniu art. 27 ust. 2 rozporządzenia nr 1/2003 mają prawa określone w art. 27 ust. 4 rozporządzenia nr 1/2003 i art. 13 rozporządzenia nr 773/2004, których Komisja przestrzegała w niniejszej sprawie (zob. pkt 4, 5 powyżej).

132 W konsekwencji należy oddalić zarzut czwarty, a tym samym oddalić skargę w całości.

W przedmiocie kosztów

133 Zgodnie z art. 134 § 1 regulaminu postępowania przed Sądem kosztami zostaje obciążona, na żądanie strony przeciwnej, strona przegrywająca sprawę.

134 Ponadto art. 138 § 1 regulaminu postępowania przewiduje, że państwa członkowskie, które wstąpiły do sprawy w charakterze interwenientów, pokrywają własne koszty. Zgodnie z art. 138 § 3 regulaminu postępowania Sąd może zdecydować, że interwenient niewymieniony w §§ 1 i 2 tego przepisu pokryje własne koszty.

135 Ponieważ strona skarżąca przegrała sprawę, należy obciążyć ją kosztami poniesionymi przez Komisję zgodnie z jej żądaniem, z wyjątkiem kosztów wynikających z interwencji Republiki Francuskiej, EFADs, UPC i C More Entertainment oraz kosztów poniesionych przez BEUC, zgodnie z jego żądaniem.

136 Ponadto Republika Francuska, EFADs, UPC i C More Entertainment pokrywają, poza własnymi kosztami, poniesione przez Komisję koszty dotyczące ich interwencji.

Z powyższych względów

SĄD (piąta izba),

orzeka, co następuje:

1) Skarga zostaje oddalona.

2) Groupe Canal+ SA pokrywa, poza własnymi kosztami, koszty poniesione przez Komisję Europejską, z wyjątkiem kosztów dotyczących interwencji Republiki Francuskiej, European Film Agency Directors – EFADs, Union des producteurs de cinéma (UPC) i C More Entertainment AB oraz Bureau européen des unions de consommateurs (BEUC).

3) Republika Francuska, EFADs, UPC i C More Entertainment pokrywają, poza własnymi kosztami, koszty poniesione przez Komisję w związku z ich interwencjami.

Gratsias Dittrich Ulloa Rubio

Wyrok ogłoszono na posiedzeniu jawnym w Luksemburgu w dniu 12 grudnia 2018 r.

Podpisy